

FRANCE PREŠEREN:

NEZAKONSKA MATI

Mini esej

Pesem nezakonska mati je delo avtorja Franceta Prešerna, ki je deloval v obdobju Romantike. To je obdobje, ki je pri nas trajalo od leta 1830 do leta 1848. Romantika daje prednost liriki, uveljavlja predvsem čustva in razpoloženja ter svobodo pesniškega ustvarjanja. V tem obdobju je človek navadno ujet med idealom in resničnostjo. Romantiki so motive iskali v naravi, preprostem življenju, v svetu domišljije in čustev, v sanjarjenju. Njihov jezik je postal bogatejši, ustvarjanje svobodnejše, niso se več držali natančnih navodil. Na Slovenskem je bil največji romantik dr. France Prešeren, ki je vse svoje življenje posvečal pisanju pesmi. Ene njegovih najboljših pesmi so Sonetni venec, Krst pri Savici, Zdravljica. Med drugimi je napisal tudi Nezakonska mati. V življenju je izdal le eno pesniško zbirko z naslovom Poezije, ki pa je veliko pripomogla k ohranitvi slovenskega jezika. V tem obdobju so na Slovenskem delovali še Anton Martin Slomšek, Andrej Smole, Stanko Vraz, Matija Čop in Jernej Kopitar.

To delo je Prešeren namenil svoji ljubici in materi svojih nezakonskih otrok Ani Jelovšek. Pesem je nastala v poznem obdobju Prešernovega ustvarjanja, natančneje leta 1843, po rojstvu svoje hčerke Ernestine Jelovšek. Na nastanek pesmi je vplivalo dejstvo, da Ana Jelovšek ni bila taka mati, kot si je Prešeren želel. Jelovškova je namreč dala njuno hčer Ernestino v rejo, česar ji Prešeren ni oprostil. Poleg tega je to tudi edina pesem, ki jo je navdihnilo razmerje z Ano Jelovšek.

Tema pesmi Nezakonska mati je ljubezen nezakonske matere do otroka. Dekle trpi ob tem, da je nezakonska mati, saj ji otrok pomeni sramoto. Opisuje tudi svoja čustva do otroka – svojo materinsko ljubezen in srečo. V pesmi zaznamo nasprotje humanost proti nehumanosti. Snov pesmi so predvsem družbene razmere. Motivi so materinska ljubezen, sramota in prevarana ljubezen. V tem delu se avtor postavi v vlogo nezakonske matere, ki se izpoveduje svojemu otroku. Nezakonska mati sprašuje otroka zakaj se ji je moral roditi, ko pa je še mlada, neporočena deklica. Otroku pripoveduje da jo je oče tepel, mati se je jokala, vsi njeni so se je sramovali, tujci pa so jo obrekovali. Tudi njen ljubi, oče tega otroka je odšel in se je sramoval. Kljub vsemu pa mati otroku pove da ga ima rada, da so ji vseh njegove oči, da pozabi na vse kar je prestala, ko se ji otrok prijazno nasmehne. Na koncu še prosi Boga za srečo in veselje svojega otroka ter še enkrat pove, da bo tega otroka vedno srčno ljubila. Sporočilni namen pesmi je, da mora mati imeti otroka rada in ga ljubiti ne glede na karkoli.

Zunanja zgradba pesmi je sorodna ljudskim pesmim. Delo je sestavljeno in šestih kvartin oziroma iz šestih štirivrstičnih kitic. V njem zaznamo preprosto dekletovo izražanje. Poleg tega je pesem sestavljena iz preproste metaforike oz. folklorne metaforike.

V pesmi se srečamo tudi z nekaterimi pesniškimi sredstvi. Okrasni in stalni okrasni pridevniki so npr. *dete ljubo, dete lepo, neporočeni materi* itd. Pomanjševalnica je *meni mladi deklici*. Tu je tudi stopnjevanje *so kleli, topli me, nagovor dete ljubo, dete lepo, vzklik tebe in mene ga je sram!*, inverzija *vedno bom srčno ljubila te*, metafora *On, ki ptice pod nebom živi*, kar pomeni Bog, retorično vprašanje *kaj pa je tebe treba bilo, ...meni mladi deklici, neporočeni materi?*, arhaizem *oča*, asindeton *2.kitica*. V pesmi sta tudi dve vrsti ponavljanj – anafora *on..., on...* in epifora *...so,...so*. Pesniška sredstva je uporabil predvsem

zato, da bi bolje prikazal življenje nezakonskih mater in njihovo trpljenje. Hotel je tudi poudariti materino neizmerno ljubezen do otroka.

Pesem mi je všeč, ker je ena redkih Prešernovih pesmi, ki ne govori o njegovi neuslišani ljubezni, ampak nam prikaže realno podobo nezakonskih mater tistega časa. Vsebuje tudi veliko ljubezni med materjo in otrokom. Zelo me je pritegnilo tudi to, da je bila ta mati tako plemenita in požrtvovalna, da svojega otroka ni zapustila, temveč ga vzela k sebi kljub vsem neprijetnim dejavnikom. V današnjem času nezakonske matere niso več taka sramota. Vedno več je nezakonskih mater, ki jih danes imenujemo matere samohranilke. Današnja družba jih sprejema kot navadne ženske in jim omogoča normalno in srečno življenje. Vendar pa žal nekateri posamezniki mislijo drugače in se zaradi tega na svetu še vedno dogajajo krivice nezakonskim materam in njihovim otrokom.